

Kontakty z Mediami
i Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
KOMUNIKAT PRASOWY nr 110/21
Luksemburg, 22 czerwca 2021 r.

Wyrok w sprawie C-718/19
Ordre des barreaux francophones et germanophone i in.

Środki podjęte w celu wykonania wydanej wobec obywatela Unii i członków jego rodziny decyzji o wydaleniu ze względów porządku lub bezpieczeństwa publicznego stanowią ograniczenia prawa do przemieszczania się i pobytu, które mogą być uzasadnione w sytuacji, gdy opierają się wyłącznie na indywidualnym zachowaniu danej osoby i są zgodne z zasadą proporcjonalności

Biorąc pod uwagę mechanizmy współpracy, z jakich korzystają państwa członkowskie, przewidziany w prawie belgijskim maksymalny okres stosowania środka detencyjnego, wynoszący osiem miesięcy, wykracza jednak poza to, co jest konieczne do zapewnienia skutecznej polityki wydalania z terytorium

Do Cour constitutionnelle (trybunału konstytucyjnego, Belgia) wpłynęły dwie skargi o stwierdzenie nieważności loi du 24 février de 2017 modifiant la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers afin de renforcer la protection de l'ordre public et de la sécurité nationale (ustawy z dnia 24 lutego 2017 r. zmieniającej ustawę z dnia 15 grudnia 1980 r. o wjeździe na terytorium, pobycie, osiedlaniu się i wydaleniu cudzoziemców w celu wzmocnienia ochrony porządku publicznego i bezpieczeństwa narodowego)¹. Pierwsza z nich została wniesiona przez Ordre des barreaux francophones et germanophone (izbę adwokatów francuskojęzycznych i niemieckojęzycznych) a druga przez cztery stowarzyszenia non-profit działające w obszarach obrony praw migrantów i ochrony praw człowieka.

Wskazane przepisy krajowe przewidują po pierwsze, możliwość stosowania wobec obywateli Unii i członków ich rodzin, w okresie wyznaczonym im na opuszczenie terytorium belgijskiego w następstwie wydania wobec nich decyzji o wydaleniu ze względów porządku publicznego lub w trakcie przedłużenia tego okresu, środków zapobiegawczych mających na celu uniknięcie ryzyka ucieczki tych osób, takich jak areszt domowy. Po drugie, pozwalają na umieszczenie obywateli Unii i członków ich rodzin, którzy nie zastosowali się do takiej decyzji o wydaleniu, w ośrodku detencyjnym na maksymalny okres ośmiu miesięcy w celu zapewnienia jej wykonania. Przepisy te są podobne do przepisów mających zastosowanie do nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich, które dokonują transpozycji do prawa belgijskiego dyrektywy w sprawie powrotów².

W tych okolicznościach sąd krajowy zwrócił się do Trybunału z pytaniem o zgodność tych przepisów belgijskich z zasadą swobody przemieszczania się, która jest gwarantowana obywatelom Unii i członkom ich rodzin na mocy art. 20 i 21 TFUE a także na mocy dyrektywy w sprawie pobytu³.

Ocena Trybunału

¹ Moniteur belge z dnia 19 kwietnia 2017 r., s. 51890.

² Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/115/WE z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie wspólnych norm i procedur stosowanych przez państwa członkowskie w odniesieniu do powrotów nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich (Dz.U. 2008, L 348, s. 98, „dyrektywa w sprawie powrotów”).

³ Dyrektywa 2004/38/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie prawa obywateli Unii i członków ich rodzin do swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium państw członkowskich, zmieniająca rozporządzenie (EWG) nr 1612/68 i uchylająca dyrektywy 64/221/EWG, 68/360/EWG, 72/194/EWG, 73/148/EWG, 75/34/EWG, 75/35/EWG, 90/364/EWG, 90/365/EWG i 93/96/EWG (Dz.U. 2004, L 158, s. 77 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 5, t. 5, s. 46, „dyrektywa w sprawie pobytu”).

Trybunał orzekający w składzie wielkiej izby stwierdził na wstępie, że w braku uregulowań prawa Unii dotyczących wykonywania decyzji o wydaleniu obywateli Unii i członków ich rodzin, sam fakt ustanowienia przez przyjmujące państwo członkowskie norm prawnych w ramach takiej egzekucji, wzorując się na przepisach mających zastosowanie do powrotu obywateli państw trzecich **nie jest sam w sobie sprzeczny z prawem Unii**. Jednakże takie normy muszą być **zgodne z prawem Unii**, w szczególności w zakresie swobody przemieszczania się i pobytu obywateli Unii i członków ich rodzin. Trybunał zbadał następnie, czy normy te stanowią ograniczenia tej swobody a jeśli tak, to czy są one uzasadnione.

Wobec tego Trybunał stwierdził w pierwszej kolejności, że rozpatrywane przepisy krajowe w zakresie, w jakim ograniczają zmiany miejsca pobytu zainteresowanego, stanowią **ograniczenia swobody przemieszczania się i pobytu**.

W drugiej kolejności, w odniesieniu do istnienia **uzasadnienia** takich ograniczeń, Trybunał przypomniał, że rozpatrywane przepisy mają na celu wykonanie decyzji o wydaleniu, wydawanych ze **względów porządku publicznego lub bezpieczeństwa publicznego** i stąd należy je oceniać w świetle wymogów ustanowionych w art. 27 dyrektywy w sprawie pobytu⁴.

Po pierwsze, w odniesieniu do środków zapobiegawczych mających na celu uniknięcie ryzyka ucieczki, Trybunał orzekł, że art. 20 i 21 TFUE oraz dyrektywa w sprawie pobytu nie stoją na przeszkodzie stosowaniu wobec obywateli Unii i członków ich rodzin, w okresie wyznaczonym im na opuszczenie terytorium przyjmującego państwa członkowskiego w następstwie wydania takiej decyzji o wydaleniu, przepisów, które są podobne do przepisów, które w odniesieniu do obywateli państw trzecich dokonują transpozycji do prawa krajowego dyrektywy w sprawie powrotów⁵, **pod warunkiem, że te pierwsze przepisy są zgodne z zasadami ogólnymi dotyczącymi ograniczenia prawa wjazdu i prawa pobytu ze względów porządku publicznego, bezpieczeństwa publicznego lub zdrowia publicznego**, ustanowionych w dyrektywie w sprawie pobytu⁶ i że nie są **mniej korzystne** niż drugie.

Takie środki zapobiegawcze siłą rzeczy przyczyniają się do **ochrony porządku publicznego**, w zakresie, w jakim zmierzają do zapewnienia, by osoba uznana za stanowiącą zagrożenie dla porządku publicznego przyjmującego państwa członkowskiego została wydalona z jego terytorium. Owe środki należy wobec tego uznać za ograniczające jej swobodę przemieszczania się i pobytu „ze względów porządku publicznego” w rozumieniu dyrektywy w sprawie pobytu⁷, w związku z czym **co do zasady mogą być one uzasadnione** na podstawie tej dyrektywy.

Ponadto nie można przyjąć, że środki te są sprzeczne z dyrektywą w sprawie pobytu z tego tylko powodu, że są one podobne do środków, które mają na celu transpozycję do prawa krajowego dyrektywy w sprawie powrotów. Stwierdziwszy to, Trybunał podkreślił, że beneficjenci dyrektywy w sprawie pobytu korzystają ze statusu i praw **o całkiem innym charakterze** niż osoby, które mogą powoływać się na przepisy dyrektywy w sprawie powrotów. Tym samym, z uwagi na **podstawowy status, z którego korzystają obywatele Unii**, środki, które mogą zostać wobec nich zastosowane w celu uniknięcia ryzyka ich ucieczki, nie mogą być **mniej korzystne** niż środki ustanowione w prawie krajowym w celu uniknięcia takiego ryzyka ucieczki **obywateli państw trzecich**, wobec których toczy się procedura powrotu, przed upływem terminu dobrowolnego wyjazdu, ze względów porządku publicznego.

Po drugie, w odniesieniu do zastosowania środka detencyjnego w celu wydalenia Trybunał orzekł, że art. 20 i 21 TFUE oraz dyrektywa w sprawie pobytu **stoją na przeszkodzie** uregulowaniu

⁴ Zgodnie z art. 27 ust. 2, środki ograniczające podjęte ze względów porządku publicznego lub bezpieczeństwa publicznego muszą być zgodne z zasadą proporcjonalności i opierać się wyłącznie na indywidualnym zachowaniu danej osoby.

⁵ Artykuł 7 ust. 3 dyrektywy w sprawie powrotów. Zgodnie z tym przepisem „[n]iektóre obowiązki mające na celu uniknięcie ryzyka ucieczki, takie jak regularne zgłaszanie się do danego organu, wpłacenie odpowiedniej kaucji, dostarczenie dokumentów lub obowiązek przebywania w określonym miejscu, mogą zostać nałożone na czas trwania okresu, w którym ma nastąpić dobrowolny wyjazd”.

⁶ Artykuł 27 dyrektywy w sprawie pobytu.

⁷ Artykuł 27 ust. 1 dyrektywy w sprawie pobytu.

krajowemu, które stosuje wobec obywateli Unii i członków ich rodzin, którzy po upływie wyznaczonego okresu lub w trakcie przedłużenia tego okresu nie zastosowali się do wydanej wobec nich decyzji o wydaleniu ze względów porządku publicznego lub bezpieczeństwa publicznego, środek detencyjny w maksymalnym wymiarze ośmiu miesięcy, **identycznym z wymiarem mającym w prawie krajowym zastosowanie do obywateli państw trzecich, którzy nie zastosowali się do decyzji nakazującej powrót wydanej z takich względów** na podstawie dyrektywy w sprawie powrotów⁸.

W tym względzie Trybunał wskazał, że konieczne jest, aby okres stosowania środka detencyjnego na podstawie danego przepisu krajowego, który jest identyczny z okresem mającym zastosowanie do wydalenia obywateli państw trzecich był **proporcjonalny do zamierzonego celu** polegającego na zapewnieniu **skutecznej polityki wydalenia** obywateli Unii i członków ich rodzin. Tymczasem, jeśli chodzi konkretnie o czas trwania postępowania w przedmiocie wydalenia obywateli Unii i członkowie ich rodzin **nie znajdują się w sytuacji porównywalnej** z sytuacją obywateli państw trzecich, a tym samym **nie jest uzasadnione** takie samo traktowanie wszystkich tych osób w odniesieniu do maksymalnego okresu zastosowania środka detencyjnego.

W szczególności, państwa członkowskie dysponują **mechanizmami współpracy i ułatwieniami** w ramach wydalenia obywatela Unii lub członka jego rodziny do innego państwa członkowskiego, którymi niekoniecznie dysponują w sytuacji wydalenia obywatela państwa trzeciego do państwa trzeciego. Skoro bowiem stosunki między państwami członkowskimi opierają się na obowiązku lojalnej współpracy i zasadzie wzajemnego zaufania, nie powinny one powodować trudności o takim samym charakterze jak te, które mogą wystąpić w przypadku współpracy między państwami członkowskimi a państwami trzecimi. Co więcej, praktyczne trudności związane z organizacją trasy powrotu nie powinny być co do zasady takie same dla tych dwóch kategorii osób. Wreszcie, powrót obywatela Unii na terytorium jego państwa pochodzenia jest również ułatwiony dzięki dyrektywie w sprawie pobytu⁹.

Zdaniem Trybunału wynika z tego, że **maksymalny ośmiomiesięczny okres zastosowania środka detencyjnego** w celu wydalenia w odniesieniu do obywateli Unii i członków ich rodzin wykracza **poza to, co jest konieczne** do osiągnięcia zamierzonego celu.

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) wyroku jest publikowany na stronie internetowej CURIA w dniu ogłoszenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793

⁸ Artykuł 6 ust. 1 dyrektywy w sprawie powrotów.

⁹ Na podstawie art. 27 ust. 4, państwo członkowskie, które wydało paszport lub dowód tożsamości, umożliwia bowiem posiadaczowi takiego dokumentu, który został wydany z innego państwa członkowskiego ponowny wjazd na swoje terytorium bez żadnych formalności.